

Ekološki glasnik

časopis o prirodi

ISSN 1330-1055
godište XIV / 2006.

01-02

Park prirode Učka

**Cetina i
Omiška Dinara**

Znaje poljarice

**Potresne jame
kod Samobora**

**Abecedni popis
svih članaka
Ekološkog glasnika**

Zmije poljarice

(drugi dio)

Doc. dr. Zoran Tadić

Velika je poljarica najveća od svih poljarica i jedna od najvećih europskih zmija uopće. Naraste do 2 metra, a neki primjerci i nešto više – do 230 cm. Rep joj je, za zmiju, veoma dug. On može iznositi jednu četvrtinu ukupne duljine zmije, ali u nekih je primjeraka zabilježeno da je rep iznosio čak i jednu trećinu ukupne duljine.

Stariji naziv ove zmije je *Coluber jugularis caspius* odn. *Coluber caspius*. Živi u južnoj Mađarskoj, Rumunjskoj, Bugarskoj, Albaniji i Grčkoj. U Aziji dopire do Crnog mora i Kavkaza. U Hrvatskoj je zabilježena samo u istočnoj Slavoniji te na otoku Lastovu i nekim susjednim manjim otocima.

Velika ili žuta poljarica (*Dolichophis caspius*)

Velika je poljarica najveća od svih poljarica i jedna od najvećih europskih zmija

uopće. Naraste do 2 metra, a neki primjerci i nešto više – do 230 cm. Rep joj je, za zmiju, veoma dug. On može iznositi jednu četvrtinu ukupne duljine zmije, ali u nekih je primjeraka zabilježeno da je rep iznosio čak i jednu trećinu ukupne duljine.

Iz temeljne boje velike poljarice je maslinastozelena do siva, ponekad i žutosiva koja može ići do smeđe. Truh je žućkastobijel, a u nekih primjeraka svaka ljuskica ima tanku crnu ili smeđu poprečnu crtu.

Velike ili žute poljarice su uglavnom sivozelene ili maslinastozelene boje

Crne poljarice (*Hierophis viridiflavus carbonarius*) su uglavnom potpuno crne sa bijelim ili bijeložutim mrljama na glavi i vratu. . .

Vrat velike poljarice nije puno tanji od glave tako da se glava, ako je zmija malo udaljenija od nas, ne može jasno razaznati na tijelu. Oči su vrlo velike što pokazuje da ova zmija svoj plijen levi vidom.

Hrani se glodavcima, gušterima, zmijama i pticama. Vrlo veliki primjerci mogu lovliti i glodavce veličine štakora. Mlade velike poljarice vjerojatno jedu guštere. Plijen usmrćuje tako da ga dijelom tijela snažno pritisne o zemlju i neki tvrdi predmet tako da se životinja od jakog pritiska uguši. Manji plijen guta živ i najčešće ga ne usmrta.

Velika poljarica živi uglavnom na tlu, ali se vrlo dobro penje po niskom grmlju i mediteranskim suhozidovima. Vrlo je brza i okretna. Ako ju se uhvati, brani se jakim ugrizom koji je vrlo bolan, ali nije otrovan. U istočnoj Hrvatskoj

Mlade velike poljarice mogu biti i žučkastosmede

... a žutozelene poljarice (*Hierophis viridiflavus viridiflavus*) su potpuno drugačije obojane. Izgledaju kao potpuno druga vrsta.

velika poljarica živi uglavnom na stepskim područjima, a na Lastovu i okolnim otocima na tipičnom mediteranskom staništu – kamenjaru obraslim niskim grmljem.

Parī su u proljeće, a ženke u lipnju legu sedam do 11 jaja iz kojih se mladunci izlegu u rujnu ili listopadu.

Crna poljarica (*Hierophis viridiflavus carbonarius*)

Ovo je jedna od rijetkih zmijsa koja živi isključivo u Europi. Rasprostranjena je od sjeveroistočne Španjolske, preko južne Francuske i južne Švicarske do Italije, Sardinije, Korzike, Sicilije i Malte. U Hrvatskoj živi u Istri i primorju, sve do

južnog Velebita. Crne poljarice žive i na otoku Susku te na Plalagruži.

Crna je poljarica duga oko 120 cm, ali vrlo veliki primjerci mogu narasti i do 150 cm. Zanimljivo je da su životinje otočkih populacija manje. Na Susku većina crnih poljarica nije veća od 80 cm, a slična je situacija i na Palagruži. Rep može iznositi i jednu četvrtinu ukupne duljine. Temeljna boja odraslih primjerala u Hrvatskoj je crna, a samo se na glavi i dijelu vrata u nekih primjerala mogu vidjeti svjetle mrlje. Ovakvi crni primjerci žive još i u južnoj Italiji, na Malti te na Siciliji. Međutim, boja ovih zmijsa iz drugih dijelova područja njihove rasprostranjenosti potpuno je drugačija. Temeljna boja tijela je, kao i u primje-

raka koji žive u nas, crna, tamnosiva ili smeđecrna, a čitavo je tijelo prošarano žutim ili žutozelenim mrljama. te su mrlje brojnije na prednjoj polovini tijela i ponegdje čine poprečne pruge. mrlje su na stražnjoj polovini tijela pravilnije raspoređene te daju učinak tankih uzdužnih pruga. Na glavi se nalaze pravilne mrlje bijele, svjetlosmeđe ili crvenkaste boje. Ovako obojane zmijsa spadaju u podvrstu *Hierophis viridiflavus viridiflavus* koja se hrvatski zove žutozelena poljarica. U mladih primjerala, boja je svijetlosiva ili maslinastosmeđa, a mrlje na glavi vrlo su izražene. Zbog ovakve obojanosti, ove se zmijsa u Europi nazivaju žutozelene poljarice. U crnih poljarica, mladunci su obojani isto i mladunci

žutozelene poljarice, a tek između treće i pete godine života počinju dobivati crnu bolju. Razlika u obojanosti crne i žutozelene poljarice, iako zapravo pripadaju istoj vrsti, može biti tolika da ih nestručnjaci mogu zamijeniti za dvije različite vrste.

Glava crne poljarice ističe se od tijela, a na njoj su uočljive vrlo velike oči – i ova vrsta poljarice u lovu koristi uglavnom vid.

Crna poljarica živi na kamenitim staništima prekrivenim rijetkim drvećem i grmljem, ali se u Istri može vidjeti i kraj obrađenih površina, u rijetkim šumama te u kamenjarima kraj šuma. Na Susku živi na pješčanoj podlozi.

Crna je poljarica dnevna zmija i uglavnom živi na tlu, ali se odlično penje po niskom grmlju i kamenim zidovima. Vrlo je brza, a ako ju se i uspije uhvatiti, brani se jakim (i bolnim) ugrizom. Crne se poljarice hrane gušterima, malim glodavcima, gmazovima (uključujući tu i manje primjerke vlastite vrste) i pticama. Mladunci jedu uglavnom guštere, a ponekad i kukce. Plijen lovi uglavnom tako da se obavije oko njege i stegne ga tako da se on uguši. Guštere ponekad lovi tako da ih dijelom tijela stisne o zemlju ili kakav kamen dok ne onemoćaju, a tada ih proguta.

Pari se u proljeće, a ženke u srpnju legu 6 – 15 jaja iz kojih se u kolovožu ili rujnu izlegu mladunci. Vrijeme inkubacije jaja relativno je kratko (4 – 6 tjedana) što možda ukazuje da su zametci u netom izleženim jajima već dosta razvijeni.

Narodni nazivi:

Šara poljarica: Brzulja, plavi gad, konštrica, konjatica, konjska zmija, konjštulina, konjuha, konjušarka, konjušarica, konjušarina, konjušćica, konjušnica, konjuštarica, konjuštica, konjuštrica, plaostrik, plavac, plavulja, plavuša, plavuščina, plavušica, plavušika, plavuština, šikulja, šikuljica,

švikulja, švikuljica, tančica, tankulja, tjeračica, tjeralica

Plavetna poljarica: Brzulja, brza zmija, čigulja, modrac, smučalina, suhač, štrijelac, strelac, strijela, strijelica, šilac, šilo

Velika ili žuta poljarica: drvolaz, smičalina, žuta zmija, žutica, žutulja

Crna poljarica: crna, crnac, crnčina, crnica, crni gad, crniša, crnka, crnuša, crnuška, črnac, črnec, gad, crna gadina

Strani nazivi:

Šara poljarica:

Engleski: Balkan Whip Snake
Njemački: Balkan Zornatter
Nizozemski: Jugoslavische toornslang
Finski: Balkaninnuolikäärme

Plavetna poljarica:

Engleski: Dahl's Whip Snake, Light Green Whip Snake
Njemački: Schlanknatter
Ruski: Ольховый полоз
Bugarski: Tanak strelec

Finski: Najadikäärme
Švedski: Dahls snok

Velika ili žuta poljarica:

Engleski: Green Whip Snake, Caspian Whip Snake
Njemački: Pfeilnatter
Francuski: Couleuvre rouge-gorge
Finski: Ieskäärme
Ruski: Желтобрюхий полоз
Poljski: Połoz stepowy
Rumunjski: Sarpele rau
Bugarski: Goljam strelec
Švedski: Bjälksnok

Crna poljarica:

Engleski: European Whip Snake, Black Whip Snake
Njemački: Gelbrüne Zornatter
Francuski: Couleuvre verte et jaune
Nizozemski: Gevlekte toornslang
Talijanski: Colubro verde e giallo
Finski: Nuolikäärme
Poljski: Połoz dlugoogonowy
Švedski: Pilsnok

Iako crne poljarice uglavnom žive na tlu, ponekad se penju i po niskom grmlju u potrazi za hranom.